

A bírálóbizottság értékelése

Csúri Károly a hazai germanisztikai irodalomtudomány egyik vezető, nemzetközileg is elismert alakja, aki pályája kezdetétől fogva a »szegedi irodalomtudományi iskola« elméletileg és interdiszciplinárisan megalapozott, részben általa is kidolgozott módszertanára, fogalmi apparátusára, az irodalmi »lehetséges világok« fogalmára építő interpretációs elmélet keretében vizsgál irodalmi szövegeket. Akadémiai doktori értekezésében a szerző több évtizedre visszanyúló kutatásainak kétféleképpen is a szintézisét jelenti: egyrészt elméleti szempontból, amennyiben e vizsgálódásai során kialakult irodalomelméleti felfogásának összegző alkalmazását nyújtja, másrészt elemzési gyakorlatának is összefoglalása, amikor Georg Trakl életművét elemzi saját elméleti alapjainak következetes alkalmazásával. A szerzőnek sikerült földeríteni Trakl költészetében, milyen konstrukciós elvek szerint épül föl a versek szövegvilága, illetve, hogy milyen tapasztalati-szemléleti szemantika és sémastruktúrák belső kombinációja teszi egyáltalán hozzáférhetővé a mindenkori poétikai konstrukció elveit, szabályrendszerét. Minden összpontosítás és behatárolás ugyanakkor törvényszerűen kizárást is magában foglal. A költői mű világszerűsége melletti határozott döntése következtében nem tematizálja a költészet egyéb lehetséges meghatározásaiból (szó- és beszédművészet, nyelvi-retorikai mondás, közlemény; „a reprezentált hang nyelve”, dialogikus képződmény stb.) adódó lehetőségeket. Így az értekezés hajlik arra, hogy a fikcionalításra, imaginatív világszerűségekre korlátozza a lírai szövegek irodalmiságának mibenlétét. A lehetséges világok elmélete továbbá azzal is szűkíti az irodalmi értelmezés műveleti területét, hogy eltekint a recepcióval való találkozásuk minden körülményétől és az irodalomtörténeti kontextualizálás fontos mozzanata az értekezés egészében nem kap nagyobb hangsúlyt. Ugyanakkor a Trakl-életmű egyes szakaszainak, a műciklusoknak, illetve részciklusoknak beható, közel száz versre kiterjedő elemzésekor Csúri Károly beható szövegismerettel, a szakirodalmat imponáló szuverenitással beépítve és saját álláspontja kifejtésében azzal vitatkozva, a választott elméleti keretet következetesen alkalmazva jár el. A Trakl-életmű kronológiáját követve, a szerző az egyes szövegcsoportok egészét tekinti át, mégpedig oly módon, hogy több kiválasztott szöveget egészen részletesen elemez, másokban pedig az ily módon elemzett összefüggéseket felmutatva erősíti meg elemzései eredményeit. Csúri Károly értekezése nemzetközi összehasonlításban is az eddigi legteljesebb kísérlet a Trakl-szövegek konzisztens magyarázatára. Külön érdeme a monográfiának, hogy a ciklusok és részciklusok bonyolult és költészettörténetileg nagyon is releváns viszonyait olyan artikulált teljességgel vizsgálva vonja be az értelmezéseibe: erre eddig nem tett kísérletet a Trakl-filológia. Csúri Károly elemzései a német nyelvű Trakl-irodalom legelmélyültebb és legszisztematikusabb teljesítményei közé tartoznak. Értekezése nem csak eleget tesz az MTA által támasztott tudományos követelményeknek, hanem elméleti alapozásával, az új szempontokat érvényesítő problémafölvetésével, a Trakl-filológia beható ismeretével és továbbvitelével, a nagyszámú, részletes verselemzéssel a hazai és nemzetközi germanisztikában, irodalomelméletben és Traklkutatásban egyaránt megkerülhetetlenné válik. Mind ezek alapján határozottan javasoljuk a Doktori Tanácsnak az MTA doktori cím odaítélését.